

PO STOPÁCH BUDÍNSKEHO/ BRATISLAVSKÉHO ANTIFONÁRA III

EVA VESELOVSKÁ

PhDr. Eva Veselovská, PhD.; Ústav hudobnej vedy SAV, Dúbravská cesta 9, 841 04 Bratislava 4; e-mail: eva.veselovska@savba.sk

ABSTRACT

The *Buda* or so-called *Bratislava Antiphonary III* (Archive of the City of Bratislava) is one of the most important sources of music culture in medieval Hungary. It is one of the representative manuscripts of the principal ecclesiastical centre of the country, Estergom. The manuscript was produced in the last third of the 15th century under the powerful Renaissance influence of the scriptorium in Buda, or directly in the Buda scriptorium itself. It is the only manuscript source which documents the influence of the art of the Buda Royal Court in Bratislava. By a detailed comparison and exact accordance of codicological and musico-palaeographic components, several lost folios of the Buda/Bratislava Antiphonary III were identified in the recent past. Seven pages of this manuscript are currently held by the St. Adalbert Society in Trnava and one torn folio is lodged in the Archive of the Slovak National Museum; 38 fragments from the second part of this manuscript may be found in the Austrian National Library in Vienna.

Key words: Middle Ages, antiphonary, Bratislava, notation

Za mimoriadny výsledok výskumov posledného obdobia môžeme pokladať identifikáciu viacerých zlomkov *Budínskeho/Bratislavského antifonára III* v Spolku sv. Vojtecha v Trnave, v Archíve Slovenského národného múzea v Bratislave a v Rakúskej národnej knižnici vo Viedni.¹ *Budínsky* alebo tzv. *Bratislavský antifonár III* (Archív mesta Bratislavy EC Lad. 6) patrí medzi najvýznamnejšie pramene hudobnej kultúry

¹ Časť štúdie v nemeckom jazyku bola uverejnená v časopise *Studia Musicologica*. VESELOVSKÁ, Eva: Fragmente des Budaer Antiphonars im St. Adalbert-Verein Trnava und im Archiv des Slowakischen Nationalmuseums. In: *Studia Musicologica*, roč. 56, 2015, č. 2-3, s. 233-246.

stredovekého Uhorska.² Antifonár obsahuje základný repertoár stredovekého officia ostrihomského rítu.³ *Budínsky/Bratislavský antifonár III* tvoril súčasť Knižnice Bratislavskej kapituly od konca stredoveku.

Bratislavská kapitulska knižnica a jej cirkevná knižná zbierka vznikala v priebehu stredoveku prostredníctvom činnosti kanonikov a významných bratislavských mešťanov.⁴ Pre liturgickú prax v Kostole sv. Martina sa liturgické kódexy objednávali z veľkých skriptorských dielní stredovekého Uhorska, zo zahraničia, prípadne ich kopírovali priamo domáci alebo hostujúci skriptori, iluminátori a notátori v Bratislave. Do knižnice sa mnohé rukopisy dostali aj ako dary alebo prostredníctvom testamentárnych odkazov.

Spoločenská vrstva majetných bratislavských rodín i bratislavskí kanonici rozvíjali počas stredoveku rôzne hospodárske a kultúrne kontakty. Spoločenský život najvýznamnejších obyvateľov mesta a významných cirkevných predstaviteľov kapituly priamo ovplyvňoval vznik, objednávanie a výbavu rukopisných kníh. V počiatkoch činnosti kapituly v 13. a začiatkom 14. storočia boli liturgické hudobné kódexy pod silným vplyvom hlavného cirkevného centra krajiny – Ostrihomu. Najstarší notovaný rukopis – *Prayov kódex* –,⁵ najdôležitejší prameň omšovej liturgie stredovekého Uhorska – *Bratislavský misál I* –⁶ a napríklad aj *Notovaný breviár*⁷ boli notované ostrihomským notačným systémom. Vývoj hudobnopaleografickej stránky bratislavských notovaných kódexov sa od polovice 14. storočia uberal ďalej dvoma inými cestami. Notované rukopisy a fragmenty kapitulskej knižnice z druhej polovice 14. a celého 15. storočia boli takmer 200 rokov notované výlučne métsko-gotickou (*Bratislavský misál „H“*;⁸ *Bratislavský cestovný misál*,⁹ *Bratislavský misál VI*,¹⁰ *bratislavské antifonáre*

² Dostupné na internete: <http://cantus.sk/source/14018_SK-BRm> (Bratislava) Archív mesta Bratislavy EC Lad. 6; KNAUZ, Nándor: *A Pozsonyi káptalannak kéziratái*. Esztergom : Horák, 1870, č. 1. SOPKO, Július: *Stredoveké latinské kódexy v slovenských knižniciach*. Martin, Matica slovenská, 1981, č. 7. SZENDREI, Janka: *A magyar középkor hangjegyes forrásai*. Budapest : MTA Zenetudományi Intézet, 1981, C 1. *Bratislavský antifonár III*. UNESCO – Pamäť sveta, Memoria Slovaciae Medii Aevi Manuscripta. BURAN, Dušan – JANKOVIČ, Ľubomír – SOPKO, Július – VESELOVSKÁ, Eva. Martin : Slovenská národná knižnica, 2005.

³ DOBSZAY, László – KOVÁCS, Andrea: *Corpus Antiphonarium Officii – Ecclesiarum Centralis Europae V/A Esztergom / Strigonium (Temporale)*. Budapest : MTA Zenetudományi Intézet, 2004, Str-1, s. 38.

⁴ BURAN, Dušan: Antifonár kanonika Jána Hana, misál knižnice Batthyaneum a iluminované rukopisy Bratislavskej kapituly na sklonku 15. storočia. In: *Galéria – Ročenka Slovenskej národnej galérie*. Bratislava : Slovenská národná galéria, 2000, s. 45-66.

⁵ Maďarská národná Szechényho knižnica v Budapešti [Országos Széchényi Könyvtár] (ďalej OSzK) MNy 1. SOPKO, Július: *Stredoveké latinské kódexy slovenskej proveniencie v Maďarsku a Rumunsku*. Martin : Matica slovenská, 1982, č. 201.

⁶ Archív mesta Bratislavy (ďalej AMB) EC Lad 3. KNAUZ, Ref. 2, č. 10. SOPKO, Ref. 2, č. 5. SZENDREI, Ref. 2, C 17, C 98. VESELOVSKÁ, Eva: *Mittelalterliche liturgische Kodizes mit Notation in den Archivbeständen von Bratislava*. Bratislava : Hudobné múzeum Slovenského národného múzea; Ústav hudobnej vedy SAV, 2002, č. 23, č. 50, s. 73. 89-89.

⁷ Múzeum mesta Bratislavy MMB (ďalej MMB) A/13. SOPKO, Július: *Kódexy a neúplne zachované rukopisy v slovenských knižniciach*. Martin : Matica slovenská, 1986.

⁸ OSzK Clmae 94, druhá polovica 14. storočia.

⁹ OSzK Clmae 435, okolo roku 1350.

¹⁰ MMB A/2+ AMB EC Lad. 2/34 z roku 1403.

I, II, IV, *Bratislavský misál* „G“¹¹) alebo českou notáciou (*Bratislavský misál* „D“¹², *Žaltár kanonika Blázia*,¹³ *Bratislavský antifonár V*).¹⁴

V priebehu 14. a začiatkom 15. storočia bola produkcia bratislavských rukopisov v rámci regiónu relatívne samostatná, pričom sa v jednotlivých zložkách rukopisov (umelecká výzdoba, notácia) striedavo uplatňovali české a rakúsko-moravské prvky. Rozkvet knižnej kultúry bol mimoriadne zjavný v prvej polovici 15. storočia, keď si Bratislavu za svoju rezidenciu zvolil kráľ Žigmund Luxemburský. Práve v priebehu 15. storočia sa do popredia dostali úzke kontakty Bratislavy s Viedňou a Dolným Rakúskom, ktoré sa odzrkadlili v činnosti viacerých významných rakúskych iluminátorov a ich dielni v Bratislave (v prvej polovici 15. storočia majster Michal,¹⁵ v druhej polovici 15. storočia Ulrich Schreier¹⁶). Oveľa menej sa medzi rukopismi Bratislavy druhej polovice 15. storočia objavuje vplyv umenia budínskeho dvora Mateja Korvína.¹⁷ Toto poznanie je mimoriadne prekvapivé, keďže kráľ Matej Korvín založil v Bratislave v roku 1465 dokonca stredovekú univerzitu – *Academiu Istropolitanu*.

V kultúrnej činnosti Bratislavy dominovala v druhej polovici 15. storočia osoba bratislavského prepošta Juraja Schönberga.¹⁸ Prepošt Schönberg,¹⁹ mestský farár a kanonik Jan Han de Weytra²⁰ a súkromní bratislavskí donátori (mešťan Pottenberger,²¹ vdovy Listová a Rosenthalerová²²) iniciovali v 70. a 80. rokoch 15. storočia bohatú skriptorskú aktivitu a objednávanie liturgických rukopisov. Pod vplyvom rakúskej knižnej maľby (dielňa Ulricha Schreiera) vznikla v druhej polovici 15. storočia v Bratislave dvojica rukopisov (*Bratislavské antifonáre Ila a I Ib*²³), ktoré tvoria reprezentatívnu zložku hudobného materiálu stredovekého Uhorska s lokálnymi prvkami (vplyv čes-

¹¹ OSzK Clmae 219 z roku 1488.

¹² OSzK Clmae 216, okolo roku 1430.

¹³ OSzK Clmae 128, pred rokom 1419.

¹⁴ Jediným kódexom, ktorý je notovaný úplne iným notačným systémom – nemeckou gotickou chorálnou notáciou – je *Misál Henrika Stephaniho de Westfalia* z roku 1377, Knihnica Batthyaneum *Cod. R. II. 134*.

¹⁵ Dve erbové listiny kráľa Žigmunda pre Bratislavu z roku 1436, AMB sign. 1006, 1007. *Bratislavský antifonár IV*, Slovenský národný archív (ďalej SNA 2).

Bratislavský antifonár Ila a I Ib.

¹⁶ Ref. 4, s. 60-62.

¹⁷ HLAVAČKOVÁ, Miriam: *Juraj zo Schönbergu /Bratislavský prepošt v službách cisára a kráľa*. Bratislava : VEDA – Historický ústav SAV, 2015. ŠEDIVÝ, Juraj: *Mittelalterliche Schriftkultur im Pressburger Kollegiatkapitel*. Bratislava : Chronos, 2007. HLAVAČKOVÁ, Miriam: *Kapitula pri Dóme sv. Martina. Intelektuálne centrum Bratislavy v 15. storočí*. Bratislava : Pro Historia, 2008.

¹⁸ HLAVAČKOVÁ, Miriam: *Vzdelanostná úroveň členov Bratislavskej kapituly v 15. storočí*. In: *Historický časopis* 49/2001/3. Bratislava: Historický ústav Slovenskej akadémie vied, 2001, s. 433-451.

¹⁹ Podľa Knausa bol kanonik Johannes Han objednávateľom *Bratislavského antifonára II*, pričom na dnes už nezachovanom fóliu bol okrem jeho mena *Johannes Han de Wep alias de Ispar* (rakúske lokality Weiten a Ysper pri Melku) zachovaný aj údaj o jeho úmrtí v piatok po sviatku sv. Jána *ante Portam Latinam* (8. 5.) 1500. KNAUZ, Ref. 2, s. 9.

²⁰ BURAN, Dušan – ŠEDIVÝ, Juraj: *Bratislavský misál F*. In: BURAN, Dušan (ed.): *Gotika. Dejiny slovenského výtvarného umenia*. Bratislava : Slovart, 2003, s. 789-790.

²¹ BURAN, Dušan – ŠEDIVÝ, Juraj: *Bratislavský misál G*. In: BURAN, Dušan (ed.): *Gotika. Dejiny slovenského výtvarného umenia*. Bratislava : Slovart, 2003, s. 791-792.

²² BURAN, Dušan – ŠEDIVÝ, Juraj: *Hanov kódex*. In: BURAN, Dušan (ed.): *Gotika. Dejiny slovenského výtvarného umenia*. Bratislava : Slovart, 2003, s. 790-791. BURAN, Ref. 17, s. 45-66.

kej a rakúskej notačnej tradície). V tomto období bol dodatočne dozdobený aj *Bratislavský misál* z roku 1377.²⁴ Podľa Dušana Burana bol kánonový list f. 119 iluminovaný priamo viedenskou dielňou Ulricha Schreiera na objednávku kanonika Jana Hana.²⁵

Bratislavské knižné maliarstvo a notačná prax sa na konci stredoveku veľmi konzervatívne pridŕžovali regionálnej tradície a okrem jediného kódexu – tzv. *Budínskeho/Bratislavského antifonára III* sa vplyv budínskeho dvora na prostredie kapituly takmer vôbec neodzrkadlil. Príklad zmenenej estetiky kódexov konca stredoveku pod vplyvom talianskej renesancie a kráľovského skriptória v Budíne dokumentuje len tento jeden rukopis. Výzdoba, písmo i notačné štruktúry boli vytvorené pod vplyvom humanistických tendencií a zvyklostí budínskeho skriptória. V kódexe sa objavuje špecifická notácia, ktorá bola v stredovekom Uhorsku dielom reformných procesov knižnej kultúry v druhej polovici 15. storočia. Miešané, kontaktné notačné písmo, ktoré nemožno považovať za čistú métsku notáciu, obsahovalo niektoré archaické štrukturálne prvky ostrihomskej notácie. Janka Szendrei nazvala tento notačný typ ako métsko-gotickú ostrihomskú zmiešanú notáciu. Métsko-gotický zmiešaný znakový systém bol významným notačným typom druhej polovice 15. storočia a začiatku 16. storočia. Používal sa najmä v centrálnych uhorských skriptorských dielňach (Ostrihom, Budín).

Vo výzdobe *Budínskeho/Bratislavského antifonára III* možno podľa Dušana Burana jasne rozlíšiť prácu dvoch iluminátorov. Prvý z nich (A) je autorom všetkých maľovaných iniciál a marginálnej výzdoby na fóliách s iniciálami. Bol typickým umelcom na pomedzí gotiky a renesancie. Jednotlivé motívy (girlandy, grotesk, symetricky členené plochy, typ písma použitý pri väčších rámovaných písmenách – figurálna zložka však v rukopise chýba) prezrádzajú inšpiráciu v renesančnej ornamentike niektorých dvorských rukopisov v Budíne na dvore Mateja Korvína. Tento iluminátor asi nepatril medzi talianskych umelcov dvorskej kráľovskej knižnice, ale s renesančným štýlom prišiel do styku počas pôsobenia v niektorom z progresívnejších ateliérov na sklonku 15. storočia. Druhý iluminátor (B), ktorého dielom je akantový dekor na fóliách 38 – 45, reprezentuje vyhranený dekoratívny štýl ateliéru Ulricha Schreiera. Táto dielňa pracovala popri Salzburgu, Viedni a Klosterneuburgu aj pre objednávateľov z Bratislavy, konkrétne i pre bratislavského prepošta Juraja Schönberga a kanonika Johanna Hana. Na rozdiel od iluminácií prvého maliara je druhý dekoratívny systém antifonára veľmi konzervatívny a vykazuje všetky znaky standardizovanej „schreierovskej“ masovej produkcie.²⁶

Je otázne, prečo v tomto liturgickom kódexe tvorili výzdobu dve úplne rozdielne iluminátorské dielne. Je možné vysloviť domnienku, že tzv. „rakúske“ doplnky svedčia o skutočnosti, že kódex bol naozaj vytvorený pre bratislavskú kapitolu a pravdepodob-

²⁴ Knižnica Batthyaneum Alba Julia *Cod. R. II. 134*.

²⁵ BURAN, Ref. 17, s. 50-52.

²⁶ BURAN, Dušan: Iluminácie Bratislavského antifonára III. In: *Bratislavský antifonár III*, UNESCO – Pamäť sveta, Memoria Slovaciae Medii Aevi Manuscripta. Martin : Slovenská národná knižnica, 2005. BURAN, Dušan: Neznámy budínsky (?) iluminátor a maliar z okruhu Ulricha Schreiera. In: RUSINA, Ivan a kol. (ed.): *Renesancia : umenie medzi neskorou gotikou a barokom : Dejiny slovenského výtvarného umenia*. Bratislava : Slovenská národná galéria; Slovart, 2009, s. 873-874.

ne vďaka činnosti Johanna Hana mohol byť doplnený (dozdobený) podobne ako *Misál Cod. R. II. 134* z roku 1377 v štýle tradície ostatných bratislavských rukopisov (*Bratislavské antifonáre Ila a IIB*). Podľa slohovej analýzy zachovaných iluminovaných fólií antifonára vznikol kódex v 80. alebo 90. rokoch 15. storočia.

Podobný fenomén zvláštnej duálnej identity iluminácií sa objavuje dokonca i na fragmentoch graduála z kláštorného skriptória (možno bratislavskí františkáni) z Archívu mesta Bratislavy. Niektoré fóliá sú opäť zdobené ilumináciami dvoch odlišných iluminátorských rúk. Časť rastlinných bordúr pochádza opätovne z dielne Ulricha Schreiera.

Hlavný korpus *Budínskeho/Bratislavského antifonára III* je dnes uložený v Archíve mesta Bratislavy a má v súčasnosti 161 fólií. Ku kompletne zachovaným kvaternom sú priložené dva odrezané fragmenty. V čase zostavovania Knauzovho súpisu obsahoval antifonár 190 fólií. Z rukopisu chýbalo už vtedy niekoľko veľkých častí (sanktorál, commune sanctorum).²⁷

Rukopis má rozmery 600 x 410 mm. Veľkosť zrkadla (písacej plochy, výška x šírka) je 440 x 280 (270 – 280) mm. Výška notovej osnove dosahuje 20 (18 – 20) mm, pričom veľkosť jednej medzery v linajkovej osnove je cca 6 mm. Punktum má veľkosť približne 5 x 6 mm. Zmiešaný typ métsko-gotickej notácie je umiestnený do systému 11 riadkov červenej štvorlinajkovej notovej osnove s dvojitém červeným rámovaním. V celom rukopise sa používa rombický *custos*. Kódex sa práve použitím zmiešanej métsko-gotickej notácie výrazne odkláňa od ostatných bratislavských antifonárov z 15. storočia.

Domnievame sa, že *Budínsky/Bratislavský antifonár III* nemal v liturgicko-hudobnej praxi výsadné postavenie. V Archíve mesta Bratislavy je zachovaná prvá časť rukopisu – temporál. Kódex nevykazuje známky častého používania. Pôvodne tvorili rukopis určite dve základné časti. Okrem čiastočne zachovaného temporálu²⁸ so všeobecnými spevmi liturgického roka (od adventu po nedele cezročného obdobia) bol určite súčasťou rukopisu aj sanktorál s commune sanctorum (sviatky konkrétnych svätcov, zvyčajne uvádzané od sv. Andreja apoštola + všeobecné sviatky svätcov, tzv. commune sanctorum).

Predpokladáme, že bratislavská kapitula poskytla druhú časť rukopisu okolo roku 1600 (najneskôr v prvých desaťročiach 17. storočia) viedenskej kníhviazačskej dielni, ktorá vytvárala väzby na mladšie knihy, rukopisy alebo úradné knihy rôznych inštitúcií alebo jednotlivcov. Celý sanktorál alebo viacero častí sanktorálu druhej časti *Budínskeho/Bratislavského antifonára III* bolo použitých na väzby kníh vo Viedni. Databáza <http://cantusplanus.at> uverejňuje t. č. v rámci skupiny GNA 3 32 signatúr, ktoré dokumentujú rovnaký skriptorský, notátorský a obsahový pôvod ako *Budínsky/Bratislavský antifonár III*.²⁹ Všetky zlomky pochádzajú z rovnakého časového obdobia (koniec 15. storočia, 1480 – 1495) a s najväčšou pravdepodobnosťou aj z jedného rukopisu (určite z jednej skriptorskej dielne). Vykazujú rovnaké kodikologické a paleo-

²⁷ Z rukopisu chýba i niekoľko ďalších vyrezaných častí (niektoré oficiá sú neúplné).

²⁸ Chýba takmer celý advent a časť vianočného obdobia, niektoré spevy z nedelí cezročného obdobia.

²⁹ Dostupné na internete: <<http://www.cantusplanus.at/de-at/fragmentphp/fragmente/gruppen.php>>

grafické parametre.³⁰ Diskutabilná je iba signatúra *Cod. 11.777*,³¹ ktorá buď nepatrila do tohto antifonára, alebo mohla tvoriť záver rukopisu. Dva fragmenty tejto signatúry dokumentujú ako jediné 12 sústav linajkovej osnovy a rozmery notačného systému sú menšie ako v prípade *Budínskeho/Bratislavského antifonára III*. Výška notovej osnovy je cca. 16 – 17 mm, medzera má cca. 5 mm.

Okrem spomínaných 32 signatúr skupiny GNA 3 bolo vďaka odporúčaniam Dr. Fridricha Simadera spracovaných ďalších 7 signatúr sanktorálu tohto rukopisu z väzieb kódexov *Cod. 2917*, *Cod. 2918* a z 5 hebrejských rukopisov *Cod. Hebr. 5*, *Cod. Hebr. 37*, *Cod. Hebr. 67*, *Cod. Hebr. 70*, *Cod. Hebr. 71*.³² Keďže sa vo viacerých analyzovaných signatúrach nachádzali obsahové poznámky a odkazy osoby Sebastiana Tegnagela, je možné vysloviť nasledovnú hypotézu. Je nanajvýš pravdepodobné, že na pokyn viedenského prefekta Dvorskej knižnice vo Viedni Sebastiana Tegnagela boli fragmenty *Budínskeho/Bratislavského antifonára III* použité ako obalový materiál na rôznych rukopisoch a tlačiach, ktoré sa dnes v Národnej knižnici vo Viedni nachádzajú pod viacerými signatúrami a vo viacerých fondoch.³³ Tegnagel (1573 – 1636) bol prefektom dvorskej knižnice v prvých troch desaťročiach 17. storočia (1608 – 1633). V rokoch 1609/1610 spísal súpis kníh Dvorskej knižnice vo Viedni. Viaceré signatúry z tejto knižnice, ktoré sú zabalené do zlomkov *Budínskeho/Bratislavského antifonára III* (*Cod. Hebr. 5, 37, 67, 70, 71* a fragmenty 863, 866, 874, 875 a 880³⁴) obsahujú obsahové poznámky Sebastiana Tegnagela. Je preto veľmi pravdepodobné, že tieto väzby boli vo Viedni vytvorené práve v čase Tegnagelovho pôsobenia.

Okrem rakúskych zlomkov zo sanktorálu rukopisu bolo niekoľko fragmentov prvej časti *Budínskeho/Bratislavského antifonára III* identifikovaných aj na území Slovenska (Spolok sv. Vojtecha, Archív Slovenského národného múzea) a v Maďarsku (Maďarská národná Szechényiho knižnica v Budapešti). Do Maďarska sa časť zlomkov dostala pravdepodobne v priebehu 19. alebo najneskôr začiatkom 20. storočia (pri vzniku 1. Československej republiky). Časti z adventného a vianočného obdobia a zo sviatku sv. Štefana prvého mučeníka sa dnes nachádzajú v Maďarskej národnej Szechényiho knižnici v Budapešti pod signatúrou *H-Bn fragm. A 23/ III* (17 ff.).³⁵ Podrobný obsah jednotlivých fragmentov Maďarskej národnej Szechényiho knižnice v Budapešti uverejnil v roku 1978 László Dobszay.³⁶

³⁰ Pri hudobnopaleografickej analýze zlomkov bolo dôležité najmä porovnanie výšky notovej osnovy a veľkosti medzery v rámci linajkovej osnovy. Zlomky sa väčšinou nezachovali v úplnej podobe, iba rozrezané fóliá. Jediným zlomkom, ktorý mal odlišné kodikologické a hudobno-paleografické parametre bol *Cod. 11 777*.

³¹ SZENDREI, Janka: Esztergomi Antiphonale tőredéke Bécsben. In: *Magyar Zene* 25, 1984, s. 346-350.

³² Za neoceniteľné odborné rady, pokyny, informácie a možnosť spracovať fragmenty Rakúskej národnej knižnice vo Viedni ďakujeme Dr. Fridrichovi Simaderovi, vedúcemu Oddelenia starých rukopisov Rakúskej národnej knižnice vo Viedni.

³³ Dostupné na internete: skupina GNA 3: <<http://www.cantusplanus.at/de-at/fragmentphp/fragmente/gruppen.php>>

³⁴ *Fragm. 863, 866, 874, 875 a 880* majú dnes nové úložné signatúry. Z väzieb kníh boli sňaté a sú uložené v Rakúskej národnej knižnici ako jednotliviny.

³⁵ SZENDREI, Ref. 2, F 146.

³⁶ DOBSZAY, László: A „Budai antifonále“ megtalált tőredékei. In: *Zenetudományi dolgozatok*. Budapest: MTA Zenetudományi Intézet, 1978, s. 35-39.

Podľa katalógu Nándora Knauza z roku 1870 mal kódex drevenú väzbu potiahnutú kožou, ktorú zrejme odstránili kvôli rozpredávaniu. Vzhľadom na prírastkové čísla uvedené na jednotlivých fóliách ho v medzivojnovom období kupoval po častiach Archív mesta Bratislavy. V súčasnosti je kódex uložený pod signatúrou EC Lad. 6 bez väzby spolu s dvoma vyrezanými zlomkami toho istého antifonára a 25 fóliami z troch iných neskorostredovekých rukopisov.³⁷ Dve fóliá sú súčasťou signatúry EC Lad. 2/48-49.

Fragmenty *Budínskeho/Bratislavského antifonára III* v Spolku sv. Vojtecha v Trnave

V medzivojnovom období sa hlavná časť temporálu *Budínskeho/Bratislavského antifonára III* dostala po častiach do Archívu mesta Bratislavy. Za pôsobenia Ovídia Fausta, bývalého riaditeľa Ústavov mesta Bratislavy a Archívu mesta Bratislavy, sa pravdepodobne po roku 1947 premiestnilo niekoľko fólií do Spolku sv. Vojtecha v Trnave (ďalej SSV). V roku 2014 bol realizovaný komplexný výskum stredovekých fragmentov SSV a ďalších trnavských archívnych, muzeálnych a knižničných inštitúcií.³⁸ V SSV sa dnes nachádzajú viaceré fóliá vzácných stredovekých rukopisov z Bratislavy (*Bratislavský misál I*, *Budínsky antifonár III*) i Spišskej Kapituly (*Spišský graduál Juraja z Kežmarku*) a iných rukopisov slovenskej alebo zahraničnej proveniencie.

SSV bol založený ako kultúrny a vydavateľský spolok v roku 1870 z iniciatívy slovenského kňaza, jazykovedca, pedagóga a spisovateľa Andreja Radlinského. Pôvodne vznikol ako vydavateľský spolok na šírenie slovenskej rímskokatolíckej literatúry. Vydával učebnice, noviny, kalendáre a inú náboženskú literatúru. Za komunizmu bol transformovaný na tzv. účelové zariadenie rímskokatolíckej cirkvi a bol pod prísnu kontrolou štátu. Knižnica SSV bola budovaná od vzniku v roku 1870. Obsahuje viaceré vzácne rukopisy a unikátne tlače. V zbierkach knižnice sa dnes nachádzajú testamentárne odkázané časti osobných knižníc viacerých slovenských národných buditeľov, kňazov, bývalých pracovníkov a členov SSV. Knižnica SSV v súčasnosti obsahuje 65 000 knižničných jednotiek.³⁹

Súčasťou zbierky stredovekých notovaných fragmentov SSV je signatúra FASC. 200 č. 15/ Tr.A. 1/48-4/48, v rámci ktorej sa dnes nachádza 7 fólií *Budínskeho/Bratislavského antifonára III*. Jedna samostatná strana a 3 bifóliá obsahujú oficiové spevy *propria de tempore* (f. 1/48: *De Regum*, *De Sapientiae*, f. 2/48: *In Dedicatione Eccl.*, *Dom. 17-19 p. Pent.*, f. 3/48: *De Job*, *De Tobia*, *De Judith*, *De Machabaeis*, f. 4/48: *Dom. 11-13 p. Pent.*). Jednotlivé fóliá obsahujú spevy cezročného obdobia (*De Regum*, *De Sapientia*, *De Job*, *De Tobia*, *De Judith*, *De Esther*, *De Machabaeis*), zo sviatku posvätenia chrámu (*In Dedicatione Ecclesiae*) a z nediel v cezročnom období (11., 12., 13., 16., 17.,

³⁷ VESELOVSKÁ, Ref. 6, č. 27a, s. 76-77.

³⁸ VESELOVSKÁ, Eva: *Catalogus fragmentorum cum notis musicis medii aevi e civitate Tyrnaviensi*. Ed. *Catalogus fragmentorum cum notis musicis medii aevi in Slovacia*, Tomus IV. Bratislava : Ústav hudobnej vedy SAV, 2015.

³⁹ Za pomoc pri spracovaní stredovekých materiálov Knižnice Spolku sv. Vojtecha veľmi ďakujeme Mgr. Beáte Grossmanovej a Mgr. Jozefovi Škodovi.

18. a 19. nedeľa po sviatku Zoslania Ducha svätého). V rámci histórií sa na zachovaných zlomkoch nachádzajú najmä spevy na matutínium (responzória) a menej antifóny na vešpery. Na fragmentoch, kde sa nachádzajú spevy z nediel cezročného obdobia sa uvádzajú antifóny na Magnifikat (vešpery) a Benediktus (ranné chvály).

Fragment *Budínskeho/Bratislavského antifonára III* v Archíve Slovenského národného múzea v Bratislave

Počas pramenných výskumov v archívnych a knižničných inštitúciách Slovenska v roku 2013 bol ďalší fragment *Budínskeho antifonára III* objavený aj v Archíve Slovenského národného múzea.⁴⁰ Archív SNM patrí k najstarším profesionálnym pracoviskám SNM. Vznikol v roku 1929. Vzhľadom na osobitné postavenie a mimoriadny význam SNM je archívne bohatstvo Archívu SNM špecifické a rozmanité. Archív obsahuje archívne dokumenty od konca 14. storočia do súčasnosti. Okrem toho ochraňuje jedinečné pramene k dejinám múzejníctva, múzejných a kultúrno-umeleckých spolokov, osobné fondy významných osobností, zbierky vzácných cechových dokumentov, kráľovských listín, historických máp, kalendárov, pohľadníc a pod.⁴¹ V knižnej zbierke Archívu sa nachádza aj zbierka rôznych fragmentov, medzi ktorými boli identifikované 3 neskorostredoveké hudobné rukopisy. Okrem fólia viachlasného *Creda* (biela menzurálna notácia) a notovaných prefácií z inkunábuly tlačeného misála sa v Archíve SNM nachádza aj časť rozrezaného fólia *Budínskeho antifonára III*.

Celkové rozmery zachovaného fólia sú 290 x 196 mm, pričom veľkosť neúplného zrkadla dosahuje 280 mm. Výška notačného systému je ako v prípade hlavného korpusu antifonára 20 mm. Výška medzery notovej osnovy je 6 mm. Na zlomku sa zachovala horná polovica fólia s 5 riadkami červeného štvorlinajkového notačného systému s dvojitém červeným rámovaním.

Fragment obsahuje časť spevov z prvého nokturna vianočného matutína. Zlomok zachytáva koniec prvého responzória *Hodie nobis caelorum*,⁴² s veršom *Gloria in excelsis*, ďalej začiatok druhého responzória *Hodie nobis de caelo*,⁴³ koniec tretieho responzória *Descendit de caelis*⁴⁴ s veršami *Tamquam sponsus a Missus ab arce*. Fragment z Archívu SNM tvorí vrchnú, chýbajúcu odrezanú časť fólií 11r-11v zo skupiny fragmentov Maďarskej národnej Széchényiho knižnici v Budapešti A 23,⁴⁵ pričom sa oba zlomky navzájom dopĺňajú. Oba zlomky z Bratislavy a z Budapešti predstavujú vzácný príklad jedinečných spevov vianočného obdobia ostrihomskej liturgie.

⁴⁰ Za informáciu o existencii stredovekých fragmentov v Archíve Slovenského národného múzea (ďalej iba SNM) by sme sa chceli srdečne poďakovať riaditeľke Archívu PhDr. Elene Machajdíkovej. Za pomoc pri spracovaní fragmentu ďakujeme Dr. Zsuzse Czagány z Maďarskej akadémie vied.

⁴¹ Dostupné na internete: <<http://www.snm.sk/?cinnost-archivu-snm>> (20. 7. 2015).

⁴² DOBSZAY, László – SZENDREI, Janka: *Responsories*. Budapest : Balassi Kiadó, 2013, s. 991, č. 5016.

⁴³ DOBSZAY – SZENDREI, Ref. 42, s. 1571-1572, č. 8140.

⁴⁴ DOBSZAY – SZENDREI, Ref. 42, s. 310-311, č. 1035.

⁴⁵ OSzK A 23. DOBSZAY, A „Budai antifonále“, Ref. 36, s. 37.

Verše rezponzória *Descendit de caelis patria* k trópaným spevom vianočného offícia.⁴⁶ Namiesto štandardnej melódie sa k týmto veršom používali vlastné, jedinečné melódie.⁴⁷ Špecifické melodické spracovanie tohto rezponzória detailne opísala vo svojej štúdií Janka Szendrei. Medzi hlavné znaky špeciálne zostavenej melodiky rezponzória patrí striedanie melizmaticky spracovaných pasáží a sylabicky koncipovaných častí. Prepracované melizmy sa objavujú vo veršoch *Tamquam sponsus* a *Gloria Patri*. Po každom melizmatickom verši nasleduje sylabicky koncipovaná časť („prosa“: *Missus ab arce* a *Gloria pie Trinitati*).⁴⁸

Zachované verzie spevov obsahovo i melodicky úplne zodpovedajú spevom *Pavlínskeho antifonára* MR 8,⁴⁹ ako i *Ostrihomského notovaného breviára* Strahovskej knižnice v Prahe.⁵⁰

Fragmenty *Budínskeho/Bratislavského antifonára III* v Rakúskej národnej knižnici vo Viedni

V Rakúskej národnej knižnici vo Viedni prebiehal od roku 2008 komplexný výskum stredovekých hudobných materiálov. Počas dvoch trojročných projektov⁵¹ bolo pod vedením Dr. Alexandra Rauscha spracovaných 367 signatúr, z ktorých je dnes v rámci knižného katalógu publikovaných 108 úplných alebo čiastočne zachovaných kódexov.⁵² Vyhodnotených bolo taktiež vyše 670 fragmentov. Rukopisy pochádzajú z časového obdobia od konca 9. do začiatku 16. storočia a sú rôznej proveniencie (Rakúsko, Čechy, Poľsko, Francúzsko, Nemecko, Taliansko, dnešné Slovensko a Maďarsko atď.). Vydané boli viaceré vedecké publikácie, štúdie⁵³ a sprístupnená bola

⁴⁶ WAGNER, Peter: *Einführung in die gregorianischen Melodien*. 1. Teil. Leipzig : Breitkopf & Härtel, 1911, s. 290-292.

⁴⁷ SZENDREI, Janka: *Breviarium Notatum Strigoniense saec. XIII*. Musicalia Danubiana 17. Budapest : MTA Zenetudományi Intézet, 1998, s. 56.

⁴⁸ SZENDREI, Janka: Zur Notations- und Vortragsweise der Prosulen nach ungarischen Handschriften. In: *Magyar Könyvszemle*, 88, 1972, č. 3-4, s. 157-165.

⁴⁹ *Antiphonale Paulinorum*, Zagreb, Metropolitanska knjižnica MR 8, p. 42. KNIEWALD, Dragutin: *Illuminacija i notacija zagrebačkih liturgijskih rukopisa*. In: Rad Hrvatske Akademije Znanosti i Umjetnosti. Zagreb : Hrvatska Akademija Znanosti i Umjetnosti, 1944, s. 94-95. Dostupné na internete: <<http://gradualia.eu/sources-office>>, Handschrift Paul-8.

⁵⁰ *Breviarium Strigoniense*, Praha, Strahovská premonštrátska knižnica, DE I 7, fol. 15r. Dostupné na internete: <<http://www.manuscriptorium.com>. <http://gradualia.eu/sources-office>>, Handschrift Str-7. SZENDREI, Ref. 47. SZENDREI, „Zur Notations- und Vortragsweise, Ref. 48, s. 161.

⁵¹ *Musikalische Quellen des Mittelalters in der Österreichischen Nationalbibliothek FWF-Einzelprojekt P 20576-G13 (2008 -2011), P 24844-G21 (2012 - 2014)*.

⁵² KLUGSEDER, Robert – RAUSCH, Alexander – ČIZMIĆ, Ana – CHARVAT, Vera Maria – VERHAAR, Oscar – VESELOVSKÁ, Eva – ZÜHLKE, Hanna: *Katalog der mittelalterlichen Musikhandschriften der Österreichischen Nationalbibliothek Wien*. In: *Codices Manuscripti & Impressi*. Purkersdorf : Verlag Brüder Hollinek, 2014, Supplementum 10. Dostupné na internete: <<http://e-book.fwf.ac.at/o:599>>

⁵³ KLUGSEDER, Robert – RAUSCH, Alexander: *Ausgewählte mittelalterliche Musikfragmente der Österreichischen Nationalbibliothek Wien*. In: *Codices Manuscripti Supplement 5*. Purkersdorf : Verlag Brüder Hollinek, 2011. KLUGSEDER, Robert – RAUSCH, Alexander – ROLAND, Martin – ZÜHLKE, Hanna: *Quellen zur mittelalterlichen Musik- und Liturgiegeschichte des Klosters*

internetová databáza spracovaných rukopisov, do ktorej sa priebežne dodávali ďalšie spracované materiály.⁵⁴

V rámci viacerých fondov Rakúskej národnej knižnice vo Viedni sa nachádza aj skupina fragmentov, ktorú Robert Klugseeder nazval ako skupinu GNA 3.⁵⁵ V tejto skupine zlomkov je v súčasnosti zaradených 32 fragmentov, ktoré boli vyhodnotené v spolupráci s maďarskou hudobnou historičkou Jankou Szendrei.⁵⁶ Spracovaných bolo tiež ďalších 7 signatúr sanktorálu toho istého antifonára – z väzieb kódexov Cod. 2917, Cod. 2918 a z 5 hebrejských rukopisov Cod. Hebr. 5, Cod. Hebr. 37, Cod. Hebr. 67, Cod. Hebr. 70, Cod. Hebr. 71.

Zlomky SSV, Archívu SNM i Rakúskej národnej knižnice vo Viedni dokumentujú jedinečnú ostrihomskú liturgickú tradíciu. Na fragmentoch z Viedne sa zachovali rôzne časti sanktorálu (sviatky svätcov: Fabián a Sebastián, Agnes, Obrátenie Pavla, Agáta, Dorota, Zvestovanie Panne Márii, Ján Krstiteľ, Ladislav Uhorský, Ján ante Portam Latinam, Ján a Pavol, Anna, Maria de Nive, Premenenie Pána, Vavrinec, Nanebovstúpenie Panny Márie, Štefan Uhorský, Všetkých svätých, Translatio sv. Vojtecha, Alžbeta Uhorská, Katarína, Ondrej, Mikuláš, Vojtech, Otmar) a *commune sanctorum* (sviatky apoštolov, jedného mučeníka, jedného vyznavača, panien; invitatória na rôzne časti liturgického roka). Zachované pramene dokumentujú vo viacerých prípadoch špecifické a jedinečné spevy (ofícium sv. Doroty, sv. Ladislava kráľa, sv. Anny, Márie Snežnej/Maria ad Nives, sv. Štefana kráľa, Translatio sv. Vojtecha, sv. Alžbety a sv. Kataríny).

Štúdia je súčasťou projektov APVV-14-0681 „Hudba v Bratislave“ (2015-2019) a VEGA č. 2/0031/13 „CANTUS PLANUS – gregoriánsky chorál na Slovensku ako fenomén doby“ (2013-2016), riešených v Ústave hudobnej vedy SAV.

Mondsee. In: *Codices Manuscripti Supplement 7*. Purkersdorf : Verlag Brüder Hollinek, 2012. BENT, Margaret – KLUGSEDER, Robert: Ein *Liber cantus* aus dem Veneto (um 1440). Fragmente in der Bayerischen Staatsbibliothek München und der Österreichischen Nationalbibliothek Wien. Wiesbaden : Reichert Verlag, 2012. KLUGSEDER, Robert: Medieval musical manuscripts and fragments in the Austrian National Library (ÖNB). In: *CANTUS PLANUS Vienna/Austria*, 2011. Papers read at the 16th meeting of the IMS Study Group. Purkersdorf : Verlag Brüder Hollinek, 2012, s. 192-201.

⁵⁴ Dostupné na internete: <<http://www.cantusplanus.at/de-at/>>

⁵⁵ Dostupné na internete: <<http://www.cantusplanus.at/de-at/fragmentphp/fragmente/gruppen.php>> <<http://www.cantusplanus.at/de-at/fragmentphp/fragmente/gruppeninventarGET.php?Gruppe=GNA3>>

⁵⁶ SZENDREI, Janka: Esztergomi Antiphonale tőredéke Bécsben. In: *Magyar Zene* 25, 1984, s. 346-350. Janka Szendrei je okrem skupiny GNA 3 i spoluautorkou viacerých identifikácií zlomkov Rakúskej národnej knižnice vo Viedni.

PRÍLOHY

Tabuľky

Tab. 1: Fragmentsy *Budínskeho/Bratislavského antifonára III* v Archíve Slovenského národného múzea v Bratislave a v Spolku sv. Vojtecha v Trnave.

inštitúcia	sviatok	pozícia	Cantus ID	počet fólií
SK-BRnm – Archív SNM ⁵⁷	Nativitas Domini	M, R 1.1 – 1.3	006858 006858a 006859 006411a 006411Pzh	1 f.
SK-TT SSV ⁵⁸ FASC. 200 č. 15/ Tr.A. 1 3/48	De Regum, De Sapientia	V, Am2-Am9 M, R1 M, V5-R9	f. 1r: f. 2r: 001848 006793a 004368 006967 003948 006967a 002321 007841 004650 007841a f.1v: 007113 004099 f. 2v: 005280 007113a 001819 007204 006430 007204a 006430a 007457 007457a 007416	Bifolio
SK-TT SSV FASC. 200 č. 15/ Tr.A. 1 2/48	De Job, De Tobia De Judith De Esther De Machabaeis	M, R10-V12 V, Am1-A2 M, R1-V1 M, V4-V6 M, R1-V3 M, R1	f. 1r: f. 2r: 007367 007237b 007367a 006488 006035 006488b 006035a 006492 007846 006492b 007846a f. 1v: f. 2v: 003861 006511 004136 006511a 007381 006319 007381a 006319a 007684 007684b 001259	Bifolio
SK-TT SSV FASC. 200 č. 15/ Tr.A. 1 1/48	Dom. 11 p. Pent. Dom. 12 p. Pent. Dom. 13 p. Pent.	L, Ab V2, Am L, Ab V2, Am, Am+ L, Ab V2, Am, Am+, Am+	f. 1r: f. 1v: 002484 001681 005013 002206 002472 003131 004446 004695 004551	1 f.

⁵⁷ Archív Slovenského národného múzea v Bratislave.

⁵⁸ Spolok sv. Vojtecha v Trnave.

inštitúcia	sviatok	pozícia	Cantus ID	počet fólií
SK-TT SSV FASC. 200 č. 15/ Tr.A. 1 4/48	Dom. 16 p. Pent.	V2, Am+	f. 1r:	Bifolio
	Dom. 17 p. Pent.	L, Ab	001216	
		V2, Am, Am+	002012	
	Dom. 18 p. Pent.	L, Ab	002055	
		V2, Am	004152	
	Dom. 19 p. Pent.	L, Ab	003659	
		V2, Am, Am+	f. 1v	
			004533	
			002288	
			002729	
			005235	
	In Dedicazione Eccl.	V1, R-Am	f. 2r:	
		C, An	600280	
		InvA	600280a	
		M, A1-3, W, R1	909000	
			008405	
			008036	
			004065	
			004252	
			f. 2v:	
		001079		
		005159		
		002672		
		001299		
		008036		
		006897		

Tab. 2: Fragменты *Budínskeho/Bratislavského antifonára III* v Rakúskej národnej knižnici vo Viedni

Rakúska národná knižnica vo Viedni – signatúra (ak je známy – tzv. Trägerkodex)	rozmary ⁵⁹	sviatok/pozícia ⁶⁰	počet fólií
Fragm037Gr +38.L.18	595x410, 450x280, 20, 6-7, 6x6	Omnium Sanctorum, V, C, M: I, A1-A2.3	1 f.
Fragm732 / + ⁶¹ Fragm 919	320x240, 240x180, 19-20, 5-6x6	Transfiguratio Dom., V: A, R/V, M: A1.1-A1.2	1 f.
Fragm863 / +74.7.97	257x178, 257x116, 19-20, 6-7, 6x6	Comm.unius Conf., M: R2.3-A3.2	1 f.

⁵⁹ Rozmery celého fólia (výška x šírka, údaje v zátvorke: zahnutie pergamenu), zrkadlo (písacia plocha, výška x šírka), výška notovej osnovy, výška-veľkosť medzery v linajkovej osnove, rozmery punktu (výška x šírka). Rozmery fólia i zrkadla boli často neúplné, keďže fragmenty boli obyčajne rozrezané. Medzi takmer kompletne zlomky patrili signatúry: Fragn037Gr, Cod. 11 777.

⁶⁰ Skratky v tabuľke: V/V1/V2 – vešpery (prvé, druhé), M – matutinum, L – laudy/ranné chvály, C – kompletórium, A – antifóna, R – rezponzórium, V – verš, I – invitatórium, AV – verš k antifóne, Ab – antifóna na Benedictus, Am – antifóna na Magnificat, H – hymnus, W – versiculus, * – in rubro.

⁶¹ + označuje ďalšiu časť chýbajúceho fólia, ktoré sa nachádza pod inou signatúrou.

Rakúska národná knižnica vo Viedni – signatúra (ak je známy – tzv. Trägerkodex)	rozmery	sviatok/pozícia	počet fólií
Fragm864 / 20.W.42	305x197, 220x120, 20, 6-7, 6x6	Conversio Pauli, M: A3.3, AV, R3.2	1 f.
Fragm866 / 12.G.19	206x395 (+20, +20), 275x120, 20, 6-7, 6x6	Invitatoria, M	1 f.
Fragm868 / 62.S.17	190x330 (+10, +10), 100x255, 20, 6-7, 6x6	Comm. unius Conf., V: R/V	1 f.
Fragm869 / 58.Z.40	270x185 (+10, +10, +10, +10), 100x185, 20, 6-7, 6x6	Comm. unius Mart., M: A3.1-3.3, R3.1	1 f.
Fragm870 / 40.G.17	350x207 (+20, +20, +30, +30), 322x136, 20, 6-7, 6x6	Conversio Pauli, L: A5, Ab, V: Am	1 f.
Fragm871 / 37.W.200	218x145, 180x108, 20, 6-7, 6x6	Joannis, Pauli, L: A, H, W, Ab	1 f.
Fragm874 / 36.W.4	380x198 (+20, +18), 130x290, 20, 6, 6x6	Invitatoria, M	1 f.
Fragm875 / 74.W.77	150x250, 150x160, 20, 6, 6x6	Comm. unius Mart., M: R1.2- -R1.3	1 f.
Fragm878 / 72.K.89	188x348 (+30, +20), 150x270, 20, 6-7, 6x6	Nicolai, M: R3.1-R3.2	1 f.
Fragm880 / 63.F.16	208x360 (+20), 208x268, 19-20, 6-7, 5-6x6	Invitatoria, M	1 f.
Fragm900	rozrezané fólio: f.1: 220x160 + f.2: 220x160, 162x240 (230), 20, 6-7, 6x6	Andreae, M: R2.1-R2.3	1 f.
Fragm919/ + Fragm732	f.1: 410x274 (110), 20, 6-7, 5-6x6; f. 2: 215x160, 113x156; f. 3: 215x160, 110x80; f. 4: 210x320, f. 5: 185x310, 230x185	Transfiguratio Dom., Transl. Adalberti, Elisabeth Hung., V, M: I-R1.1; M: R1.2-L, V	4 ff.
Fragm942	250x387, 132x265, 20, 6, 6x6	Catharinae, M: R	1 f.
Fragm964	450x342 (+20, +20), 380x270, 18-20, 6-7, 6x5-6	Comm. Virginum, M: R1.2-A2.2	1 f.
Fragm969 / 72.E.18	464x280 (+18, +18, +24, +33), 370x220, 20, 6-7, 6x6	Agnetis, M: A3.3, R3.1-3.2	1 f.
Fragm972	226x152, 226x62, 20, 6, 6x6	Omnium Sanctorum, V: R	1 f.
Fragm1598	380x220, 262x120, 20, 6, 6x6	Fabiani, Sebastiani, M: V1.3, A2.1-R2.3	1 f.
sn26414 /codmedgr00015	2 ff., 325x528 (235+295), 222x228, 19-20, 5-6, 5x5	Joannis Port. Lat., Joannis Baptistae, Joannis, Pauli, Ladislai (varia)	2 ff.
Cod. 11777 ⁶²	bifolio, 723x440 (530 – 440+50+40), 410x254, 17, 5, 4x5	Officium parvum BMV, Stephani, Reg., V1, M, L, V2; V: A, R, Am	bifolio

⁶² Zlomok *Cod. 11 777* nepatrí k *Budinskemu/Bratislavskému antifonáru III*. Určite ale pochádza z rovnakej skriptorskej dielne. Preto ho uvádzame spolu s ďalšími fragmentmi v rámci skupiny GNA3.

Rakúska národná knižnica vo Viedni – signatúra (ak je známy – tzv. Trägerkodex)	rozmery	sviatok/pozícia	počet fólií
Cod. 13541	528x315 (205+210x315), 420x275, 20, 6, 5-6x6	Comm. Apostolorum, M: A3.3-R3.1	1 f.
12.K.22 +46.X.30	135x185c, 132x178, 110x132, 20, 6, 6x5-6	Omnium Sanctorum,8, M: V2.2-R2.3	1 f.
20.L.45	195x145, 197x144, 105x73, 20, 6, 6x6	Nicolai, M: R1.1	1 f.
20.R.21	196x322, 200x327, 115x207, 20, 6, 6x6	Comm. unius Conf., M: A1.1-1.3	1 f.
38.L.18 +Fragm037Gr	224x160, 224x160, 20, 6, 6x6	Omnium Sanctorum, M: R1.3	1 f.
46.X.30 ⁶³ + 12.K.22	140x197	Omnium Sanctorum,8, M: R2.3	1 f.
46.Z.43	156x228, 156x212, 131x147, 20, 6, 6x6	Annuntiatio Mariae, L: A4, A5, H, W, Ab	1 f.
52.C.10	285x424c, 420x280, 195x272, 20, 6, 6x6	Othmari, L: A3-A5	1 f.
74.W.99	260x168, 260x168, 20, 6, 6x6	Laurentii, M: R1.3-A2.2	1 f.
74.Z.97 +Fragm863	215x160, 215x135, 20, 6, 6x6	Comm.unius Conf., M: R2.3-A3.1	1 f.
Cod. Hebr. 5	bifolio: 460x730 (350+30+350), 415x273, 20, 6, 6x6	Agathae, M: R3.1, 3.2	bifolio
Cod. Hebr. 37	267x390, 225x267-270, 19-20, 6, 6x6	Annae, M: A3.2, A3.3, R3.1	1 f.
Cod. Hebr. 67	345x205, 110x270, 19-20, 6, 6x6	Comm. Unius Conf., Comm. Virginum, L: Ab, V1: A	1 f.
Cod. Hebr. 70	315x205, 217x177, 90-20, 6, 6x6	Assumptio Mariae, Assumptio Mariae, 8, V: A	1 f.
Cod. Hebr. 71	430x205, 340x128, 20, 6, 6x6	Annae, M: R1.1, 1.2, 1.3, A2.1	bifolio
Cod. 2917	480x285,440x215, 20, 6, 6x6	Dorothea, M: V3.2, R3.3, L:A1	1 f.
Cod. 2918	bifolio. 462x270, 140+30+100 /272/x175, 20, 6, 6x6	Mariae ad Nives, M: A1.3, R1.1	bifolio

⁶³ Notovaný zlomok už nie je súčasťou tejto signatúry.

Tab. 3: Neuvěřejnené fragmenty Rakúskej národnej knižnice vo Viedni⁶⁴

<p>Cod. Hebr. 5 <i>Bibel (Hagiographen)</i>⁶⁵</p>	<p>f. 1r: [A. Agatha sancta] dixit si feras mihi promittis audito Christi nomine mansuescunt (001308). A. Si ignem adhibeas rorem mihi salvificum de caelo angeli ministrabunt (004897). A. Agatha laetissima et glorianter ibat ad carcerem et quasi ad epulas invitata agonem suum domino precibus commendabat (001306). R. Ipse me coronavit qui per apostolum Petrum in custodia me confortavit pro eo quod iussa sum suspendi in equuleo propter fidem castitatis adju[va me domine deus meus in tortura mamillarum mearum] (006990) f. 2v: [R. Qui me digna]tus est ab omni plaga curare et mamillas meas meo pectori restituere Ipsum invoco deum vivum (007479). V. Medicinam carnalem (007479a). Ipsum. R. Beata Agathes ingressa carcerem expandit manus ad deum et dixit [dixit domine qui me fecisti vincere tormenta carnificum jube me domine ad tuam misericordiam pervenire](006160). [Agathae]</p>
<p>Cod. Hebr. 37 <i>Über die Kräfte und Wirkungen der Nahrungs- und Heilmittel</i>⁶⁶</p>	<p>f. 1r: [A. Hoc Joachim conturbatur confusus opprobrio quem pon]tifex templi prorsus notavit elogio (202210). A. Contribules et concives qui tunc illi aderant nequivere contraire legi quam didicerant (200899). Ps. Fundavi. Riii. Inclyta stirps Jesse virgam produxit amoenam de qua processit flos miro plenus [odore] (601176) [Annae]</p>
<p>Cod. Hebr. 67 <i>Theologische Sammelhandschrift</i>⁶⁷</p>	<p>f. 1r: [A./R. Euge serve bone et fidelis quia in pauca] fuisti fidelis supra multa te constitutam intra in gaudium domini dei tui (002732, 006677) *In festo unius virginis ad vs. A. Veni electa mea qui ponam in te thorum (005322) [Comm. unius Conf., Comm. Virginum]</p>
<p>Cod. Hebr. 70 <i>Hai ben Joktan</i>⁶⁸</p>	<p>f. 1r: [A. In prole mater in partu virgo gaude et letare virgo mater] domini (003274). A. Beata dei ge[netrix Maria virgo perpe]tua templum domini sacrarium spiritus sancti [sola sine exemplo] placuisti domino Jesu Christo ora pro [populo interveni pro clero] intercede pro devoto femineo sexu (001563). [A. O glo] riosa genetrix virgo semper Ma[ria quae dominum omnium me] ruisti portare et regem archangelor[um sola virgo lactare nostri] quaesumus pia memorare et pro nobis Christum deprecare ut tuis fulti patrociniis ad caelestia regna mereamur pervenire] (004029) [Assumptio Mariae., Assumptio Mariae, 8]</p>

⁶⁴ Plnotextový prepis.

⁶⁵ Dostupné na internete: <http://rosetta.nli.org.il/delivery/DeliveryManagerServlet?dps_pid=IE21223232>

⁶⁶ Dostupné na internete: <http://rosetta.nli.org.il/delivery/DeliveryManagerServlet?dps_pid=IE17332239>

⁶⁷ Dostupné na internete: <http://rosetta.nli.org.il/delivery/DeliveryManagerServlet?dps_pid=IE21223557>

⁶⁸ Dostupné na internete: <http://rosetta.nli.org.il/delivery/DeliveryManagerServlet?dps_pid=IE17332233>

Cod. Hebr. 71 <i>Machzor nach deutschen Ritus</i> ⁶⁹	f. 1r: R. Nazarenus pater h[ujus vitae vir egregiae] mater autem de Bethlee[m regali fulsit se]mine (601176). V. Dignum [enim erat talem] hoc oriri ordine (601176a). [R. Quadam die] soli stanti ange[lus apparuit dicens] illi flere noli te [deus exaudivit (602647). V. Sic] dolorem ejus gravem c[onfortans compescuit] (602647a). R. Fir[ma fide* (600889). A. Ea quid]em tempestate praesul e[rat Isachar qui Joachim infecundi refutabat munera] (201448) [Annae]
Cod. 2917 <i>Sammelhandschrift (Chronicon Austriacum Incesti Auctori)</i>	f. 1r: [V. Ex]pleta tunc oratione exauditur in agone domini promissione (600680a). Post. R. Contristatus est praefectus regni scriba dum electus factus est catholicus neque mundum neque deum timet morte necat eum homo diabolicus (600410). V. Et livore justitactus caritatis odit actus (600410a). Mundum. Gloria patri et Spiritui Sancto. Laudes. A. Nobilis et formosa Dorothea generoso totius fraudis inscia in Capadocie provincia imbuta [fide Christiana idola spernendo vana] (203260) [Dorothea]
Cod. 2918 <i>Historische Sammelhandschrift</i>	f. 1r: Caeli* A. S/Valve matris integrales nulli viro subjugales hoc sunt portae aeternales (205991). Domini* W.* Specie tua et pulchritudine tua. Int. R. Arens virga fronduit radix Jesse floruit virgo deum genuit (604890). V. Ordo naturae non imperat huic geniturae (604890a). [Mariae ad Nives]

Tab. 4: Sanktorál, commune sanctorum – *Budínsky/Bratislavský Antifonár III – Antiphonale Strigoniense* Rakúska národná knižnica vo Viedni

signatúra	obsah ⁷⁰	sviatok/ oficium	žánre	pramene ⁷¹
Fragm900	f. 1r: R. [Doctor bonus et amicus dei] (006484). V. Salve crux quae in corpore (006484a). R. E[xpandi] manus meas tota die] (006698). f. 1v: R. [Salve] crux quae in [corpore] (007563). V. O [bona cru]x diu desiderata et (007563a)	Andreae/ <i>Vidit Dominus</i>	M: R2.1-R2.3	25
20.L.45	f. 1r: R. [Confessor dei Nicolaus] (006310)	Nicolai/ <i>O pastor aeternae</i>	M: R1.1	23
Fragm878	f. 1r: R. [Laudemus dominum in beati] (007082). V. Gaudeamus omnes in domino (007082d). R. Sum[me Dei praesul Nicolae] (007719)	Nicolai/ <i>O pastor aeternae</i>	M: R3.1-R3.2	23

⁶⁹ Dostupné na internete: <http://rosetta.nli.org.il/delivery/DeliveryManagerServlet?dps_pid=IE21346986>

⁷⁰ Incipitový obsah.

⁷¹ Počet prameňov v rámci edície CAO-ECE, ktoré obsahujú dané oficium. DOBSZAY, László – KOVÁCS, Andrea: *Corpus Antiphonarium Officii – Ecclesiarum Centralis Europae V/B Esztergom / Strigonium (Sanctorale)*. Budapest: MTA Zenetudományi Intézet, 2006, s. 38-32.

signatúra	obsah	sviatok/ oficium	žánre	pramene
Fragm1598	f. 1r: V. [In commisso quoque fidelis in] (006663a). A. Ad hoc tantum sub chlamyde (001245). A. Sebastianus vir (004844). f. 1v: R. [Christo cottidie secundum] (006279). V. Ad hoc tantum sub chlamyde (006279a). R. [Z]oe uxor Nicostrati* (007922). R. Egregie dei martyr [Sebastiane] (006643)	Fabiani, Sebastiani/ <i>Sebastianus Mediolanensium</i>	M: V1.3, A2.1-R2.3	24
Fragm969	f. 1r: A. [Ipsi soli seruo fidem ipsi me] (003406). R. Jam corpus ejus [corpori] meo (007029). V. I[psi sum d]esponsata cui (007029a). R. [Mel] et lac ex ejus ore (007141). V. Cujus pulchritudinem sol et (007141a)	Agnetis/ <i>Discede a me pabulum</i>	M: A3.3, R3.1-3.2	22
Fragm864	f. 1r: A. Sub manu con[tinuo Ananiae] (005038). AV. [Fuit autem cum] discipulis qui (005038a). R. Beatus [es vas electionis] (006207)	Conversio Pauli/ <i>Saulus adhuc spirans</i>	M: A3.3, AV, R3.2	23
Fragm870	f. 1r: A. [Timens autem Ananias dixit] (204917). Ab. [Cele]bremus conversionem (001777). Am. Hodie elector[um omnium caput] (202230)	Conversio Pauli/ <i>Saulus adhuc spirans</i>	L: A5, Ab, V: Am	23
Cod. Hebr. 5	f. 1r: [A. Agatha sancta] dixit si feras (001308). A. Si ignem adhibeas rorem (004897). A. Agatha laetissima et glorianter (001306). R. Ipse me coronavit (006990) f. 2v: [R. Qui me digna]tus est ab omni (007479). V. Medicinam carnalem (007479a). R. Beata Agathes ingressa carcerem (006160).	Agathae/ <i>Mentem sanctam</i>	M: A2.1-R2.1, R3.2-3.3	22
Cod. 2917	f. 1r: [V. Ex]pleta tunc oratione (600680a). Post. R. Contristatus est praefectus regni (600410). V. Et livore justis tactus caritatis odit actus (600410a). Gloria patri et Spiritui Sancto. A. Nobilis et formosa Dorothea generoso totius (203260)	Dorothea/ <i>Ave gemma virtuosa</i> ⁷²	M: V3.2, R3.3, L:A1	18
46.Z.43	f. 1r: A. [Benedicta tu in mulieribus et] (001709). A. [Ecce] ancilla domini fiat mihi (002491). H. Quem terra* (008375) W. Emitte agnum* (008051). A. [Beata es mater et virgo Maria] (001566)	Annuntiatio Mariae/ <i>Ingressus angelus</i>	L:A4-A5, H, W, Ab	22

⁷² *Analecta Hymnica Medii Aevi* (ďalej iba AH), Guido Maria DREVES – Clemens BLUME. I – IV, Leipzig : Fues's Verlag, 1886 – 1922, AH 5-56. HUGHES, Andrew: *Late Medieval Liturgical Offices* (ďalej iba LMLO). *Resources for Electronic Research. Vol. 1. Text. Subsidia Mediaevalia* 23. Toronto – Ontario : Pontifical Institute of Mediaeval Studies, 1994, LMLO DO81.

signatúra	obsah	sviatok/ oficium	žánre	pramene
sn26414	f. 1r: R. [Vox toni]trui tui deus in rota (007921). V. Victo se[natu cum Caesare] (007921a). f. 1v: A. [Descendit angelus domini ad] (002156). R. Tu puer pro[pheta al]tissimi (007791). V. Ad dandam scientiam salutis plebi [ejus in remissionem peccatorum eorum] (007791a)	Joannis Port. Lat./ <i>In ferventis olei</i> Joannis Baptistae/ <i>Ingresso Zacharia</i>	Varia	25 23
Fragm871	f. 1r: A. [Sancti spiritus] et animae (004735), A. Joannes [et] P[aulus dixerunt ad] (003500). H. Horum [sanctorum]*(AH 51-234). W. Justo[rum animae in manu dei]*(008114). Ab. [Isti sunt sancti qui pro dei]	Joannis et Pauli/ <i>Isti sunt duae olivae</i>	L: A, H, W, Ab	23
sn26414	f. 2r: A. [Isti sunt sancti qui pro dei amore minas hominum contempserunt sancti] (003442), A. Haec est vera fraternitas qu[ae num] (003003). f. 2v: A. [Fons aeternae pietatis lux superne veritatis tibi Christe complacentes Ladislao nos tuente fac consortes aeternorum te laudantes gaud]iorum (201858). R. Salve [rex b]enigne Ladislae laude digne honor [noster] et patrone pie potens tutor [bone] (604904). V. Afflictorum portans onus et ad omne pium pronus (604904a). Gloria [patri] et filio et spiritui sancto (009000). H. Regis regum* (AH 4-320). W. Ora pro nobis* (009999)	Joannis et Pauli/ <i>Isti sunt duae olivae</i> Ladislai/ <i>Fons aeternae pietatis</i>	L: Ab, V2: Am V: A, R/V, H, W	23 23
Cod. Hebr. 71	f. 1r: R. Nazarenus pater h[ujus vitae vir egregiae] (601176). V. Dignum [enim erat talem] (601176a). [R. Quadam die] soli stanti (602647). V. Sic dolorem ejus gravem c[onfortans compescuit] (602647a). R. Fir[ma fide]* (600889). A. Eja quid]em tempestate (201448)	Annae/ <i>Caeleste beneficium</i>	M: R1.1-1.3, A2.1	15
Cod. Hebr. 37	f. 1r: [A. Hoc Joachim conturbatus confusus opprobrio quem pon]tifex templi (202210). A. Contribules et concives qui tunc illi (200899). R. Inclita stirps Jesse virgam (601176)	Annae/ <i>Caeleste beneficium</i>	M: A3.2, A3.3, R3.1	15
Cod. 2918	f. 1r: A. Valve matris integrales (205991). Domini* W.* Specie tua et pulchritudine tua. Int. R. Arens virga fronduit radix Jesse (604890). V. Ordo naturae non (604890a).	Mariae ad Nives/ <i>Ab aeterno ordinata</i> ⁷³	M: A1.3. R1.1	9

⁷³ AH 5-15, LMLO YC54

signatúra	obsah	sviatok/ oficium	žánre	pramene
Fragm732/ Fragm919	f. 1r: R. Dum oraret facta est species (600669). V. Dicebant autem excessum (600669a). V. Gloria. H.* Gaute mater pietatis* Am. Christus Jesus splendor (200781). I. Summum regem (100264). A. Paulominus ab angelis (203794). A. Revelavit dominus condensa (204283).	Transfiguratio Dom./ <i>Sunt de hic stantibus</i>	V: A, R/V, M: A1.1-A1.2	11
Fragm919	f. 1r: V. Gloria patri et filio et (009000). H. Gaude mater pietatis* (AH52-19). Am. Christus Jesus splendor (200781). I. Summum regem (100264). f. 1v: A. Speciosus forma prae filiis (004989). R. Surge illumina[re]	Transfiguratio Dom./ <i>Sunt de hic stantibus</i>	V: V, H, Am, M: I, A1.3, R1.1	11
74.W.99	f. 1r: R. [Strinxerunt corporis membra] (007711). V. Carnifices vero urgen[tes] (007711a). A. [B]eatu Laurentius orabat (001640). AV. [Quia accu]satus non negavi (001640a). A. D[ixit Romanus ad beatum] (002308)	Laurentii/ <i>Quo progredis</i>	M: R1.3-A2.2	23
Cod. Hebr. 70	f. 1r: [A. In prole mater in partu virgo gaude et letare virgo mater] domini (003274). A. Beata dei ge[netrix Maria virgo] (001563). [A. O glo]riosa genetrix virgo semper (004029)	Assumptio BMV/ <i>Exaltata es</i>	V: A	22
Cod. 11 777	f. 1r: A. [Sancta Maria virgo intercede] (004705). R. [Lampas superno] lumine (604942). V. Ora pro nobis filium quem tu (604942a). V. Gloria (009000). R. Salve nobilis virga Jesse (007564). V. Odor tuus super cuncta (007564a). V. Gloria (009000). H. Ave maris stella* (008272). W. Post partum* (008169). A. O gloriosa dei genetrix virgo (004029), f. 1v: I. [In ho]nore beatissimae Mariae (001069). A. Benedicta tu* (001709). A. Sicut myrrha* (004942). A. Ante torum* (001438). W. Speciosa facta es* (008202). R. O decus virgin[itatis] virgo (601561). V. [Ac]cipe quod offerimus redona (601561c). R. Stirps Jesse virgam [pro] duxit (007709). V. Virgo dei gen[etrix] virga est (007709a). R. Ad [nutum domini nostrum] (006024).	Assumptio BMV, 8 BMV/ sabb ⁷⁴ / <i>Sancta Maria virgo – O gloriosa Dei Genitrix</i>	V1: A-N1 R/V1.3, L: A1-Ab, V2: Am, Am+	21

⁷⁴ CAO-ECE 5.1401-0010

signatúra	obsah	sviatok/ oficium	žánre	pramene
	f. 2r: V. Ut vitium virtus operiret (006024a). V. Gloria (009000). A. Sub tuam protectionem (005040). H. Quem terra* (008375). W. Gaude Maria* (008078). A. Beata dei genetrix Maria (001563). A. Alma redemptoris mater quae (001356). f. 2v: A. Speciosa facta es et suavis (206102). A. Dilectus meus misit manum (201258). A. Confessor Christi Stephane (206103). R. Exora dilecte* (604902). A. Ave beate rex Stephane (205985).	Stephani, Reg./ <i>Ave beate rex Stephane</i> ⁷⁵	V1: A-Am	22
Fragm972	f. 1r: R. [Beati estis sancti dei omnes] (006175)	Omnium Sanctorum/ <i>O quam gloriosum est</i>	V1: R	24
Fragm 037Gr	f. 1r: V. Gaudete et exultate omnes (00615a), H. Christe redemptor* (008276), W. Laetamini in domino* (008120). Am. O quam gloriosum est regnum (004063). H. Jesu salvator* (008333), W. Mirabilis deus* (008141). A. Gaudete et exultate omnes (002930). I. Regem omnium sanctorum (001139). A. Novit dominus viam (003965). A. Mirificavit dominus sanctos (003766). A. Admirabile est nomen tuum (001283). W. Laetamini in domino* (008120). R. Benedicamus patrem* (009999). R. Felix namque es* (009999). Te sanctum Dominum* (007757). A. Domine qui operati sunt (002369). A. Laetamini in Domino et (003564)	Omnium Sanctorum/ <i>O quam gloriosum est</i>	V1: V, H, W, M: I, A1.1-A2.3	24
38.L.18	f. 1r: [R. O quam gloriosum est caelestium virtutum contuberniis perfrui et intueri agmina sanctorum splendidius sideribus micantia patriarcharum fide f]ulgentia prophetarum (007284). V. Tan[torum patrocina sanctorum] (007284z)	Omnium Sanctorum, 8	M: R1.3	
12.K.22	f. 1r: V. Et ceciderunt [in facies suas] (007514z). R. [Omnes] sancti per fidem (007316)	Omnium Sanctorum, 8	M: V2.2-R2.3	
46.X.30	f. 1r: R. [Omnes sancti per fidem vicerunt regna operati sunt] justitiam adepti (007316)	Omnium Sanctorum, 8	M: R2.3	

⁷⁵ AH 28-72, LMLO ST31

signatúra	obsah	sviatok/ oficiu	žánre	pramene
Fragm919	f. 2r: R. [Gloriosum in beato fulget] (604974). V. Ecce s[ic benedicetur homo qui] (604974a). R. A[cceptis sacris infulis] (604975). V. [Annuntians in Sion nomen] (604975a). V. Gloria [patri et filio] (009000). A. Sanctus lugens Adalbertus (206161). A. Ac[cepto tali consilio] (206162). A. H[umilibus humilior sanctus] (206163). f. 2v: R. [Beatus Adalbertus ho]nore (604976). V. Praedicabat praeceptum domini (604976a). f. 3v: A. Qui quidem victor Christi (206170). A. J/Nam quod [accept] talentum domino (206171). A. Benedicite domino omnia opera (206172).	Transl. Adalberti/ <i>Beatus vir Adalbertus</i> ⁷⁶	M: R2.2-R/ V3.1; L: A2-A4	12
52.C.10	f. 1r: A. [Post decem vero annos visum] (004325). A. Cumque navi sanctum corpus (002067). A. Fratribus autem ad (002904)	Othmari/ <i>Mendaces ostendit</i>	L: A3-A5	12
Fragm919	f. 4r: A. [Apta tandem viri votis sicut] (200351), A. Sic fu[lgebat in aspectum] (204647). f. 4v: R. [Benedictus sit dominus deus] (600303), V. [Gloria patri et filio] (009000), Am. Gaude caelum terra p[laude] (201892)	Elisabeth Hung./ <i>Laetare Germania</i> ⁷⁷	V: A3-R/V, Am	23
Fragm942	f. 1r: R. [S]urge virgo et nostras sponso (602290)	Catharinae/ <i>Ave gemma claritatis</i> ⁷⁸	V1: R	23
Cod. 13541	f. 1r: A. [Custodie]bant testimonia ejus (002083). W. Nimis honorati sunt* (008148). R. Isti sunt viri sancti quos (007026). V. In omnem terram [exivit sonus] (007026b). R. Cives apostolorum et domestici (006289). V. Audite preces supplicum (006289a)	Comm. Apostolorum	M: A3.3-R3.1	26
Fragm875	f. 1r: R. [Justus germinavit sicut] (007060). V. Plantatus in do[mo domini in] (007060a). R. [Desideriu]m animae ejus (006412)	Comm. unius Mart.	M: R1.2-1.3	25
Fragm869	f. 1r: V. [Quoniam praeveneris eum in] (006341a). A. Jus[tus dominus et justitias] (003545). A. (Habitabit?). A. Posuisti dom[ine super caput] (004344). R. [Hic est] vere martyr qui [pro] (006830)	Comm. unius Mart.	M: V2.3, A3.3-R3.1	25

⁷⁶ AH 5-31, LMLO AD21

⁷⁷ AH 25-90, LMLO EL61

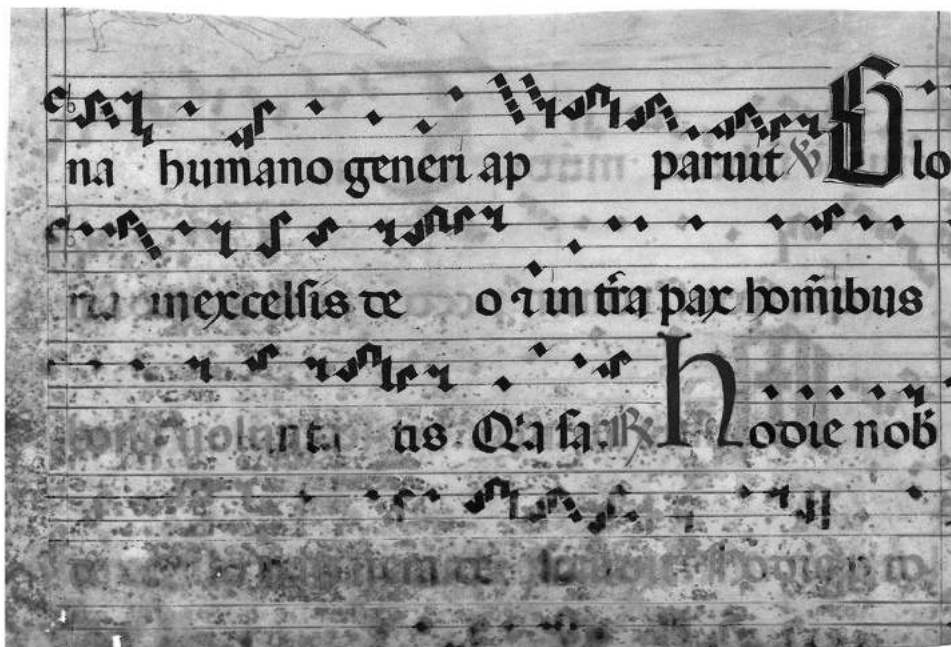
⁷⁸ AH 26-69, LMLO CB24

signatúra	obsah	sviatok/ oficiu	žánre	pramene
Fragm868	f. 1r: /R. [Justum deduxit dominus per] (007059). V. Immortalis est enim memoria (007059c)	Comm. unius Conf.	V1: R/V	24
20.R.21	f. 1r: A. [Beatus vir qui in lege domini] (001674). A. Bea[tus iste sanctus] qui (001635). A. Tu es gloria mea tu [es] (005205)	Comm. unius Conf.	M: A1.1-1.3	24
Fragm863	f. 1r:[R. Amavi]t eum dominus et [ornavit eum stolam gloriae in]duit eum et [ad portas paradisi coro]navit eum (006081). V. [Induit eum dominus lorica]m fi]dei et ornavit eum (006081a). A. Domine iste sanctus habitabit (002350). A. Vitam petiit a te (005478).	Comm. unius Conf.	M: R2.3-A3.2	24
74.Z.97	f. 1r: R. [Amavit eum dominus et] ornavit eum stolam gloriae induit eum et ad portas paradisi coronavit eum (006081). V. Induit eum dominus (006081a). A. Domine iste sanctus habitabit (2350).	Comm. unius Conf.	M: R2.3-A3.1	24
Cod. Hebr.67	f. 1r: [A./R. Euge serve bone et fidelis quia in pauca] fuisti fidelis supra multa te constitutam intra in gaudium domini dei tui (002732, 006677). *In festo unius virginis ad vs. A. Veni electa mea et /qui/ ponam in te thronum (005322)	Comm. unius Conf./ Comm. Virginum	L: Ab, V1: A	24
Fragm964	f. 1r: R. [Concupivit rex] speciem tuam (006308). V. Specie tua et pul[chrudine] (006308a). R. Media autem nocte clamor (007139). V. Prudentes autem virgines (007139z). A. Prudentes virgines acceperunt (004403). A. Prudentes virgines aptate (004404)	Comm. Virginum	M: R1.2-A2.2	24

OBRAZOVÁ PRÍLOHA

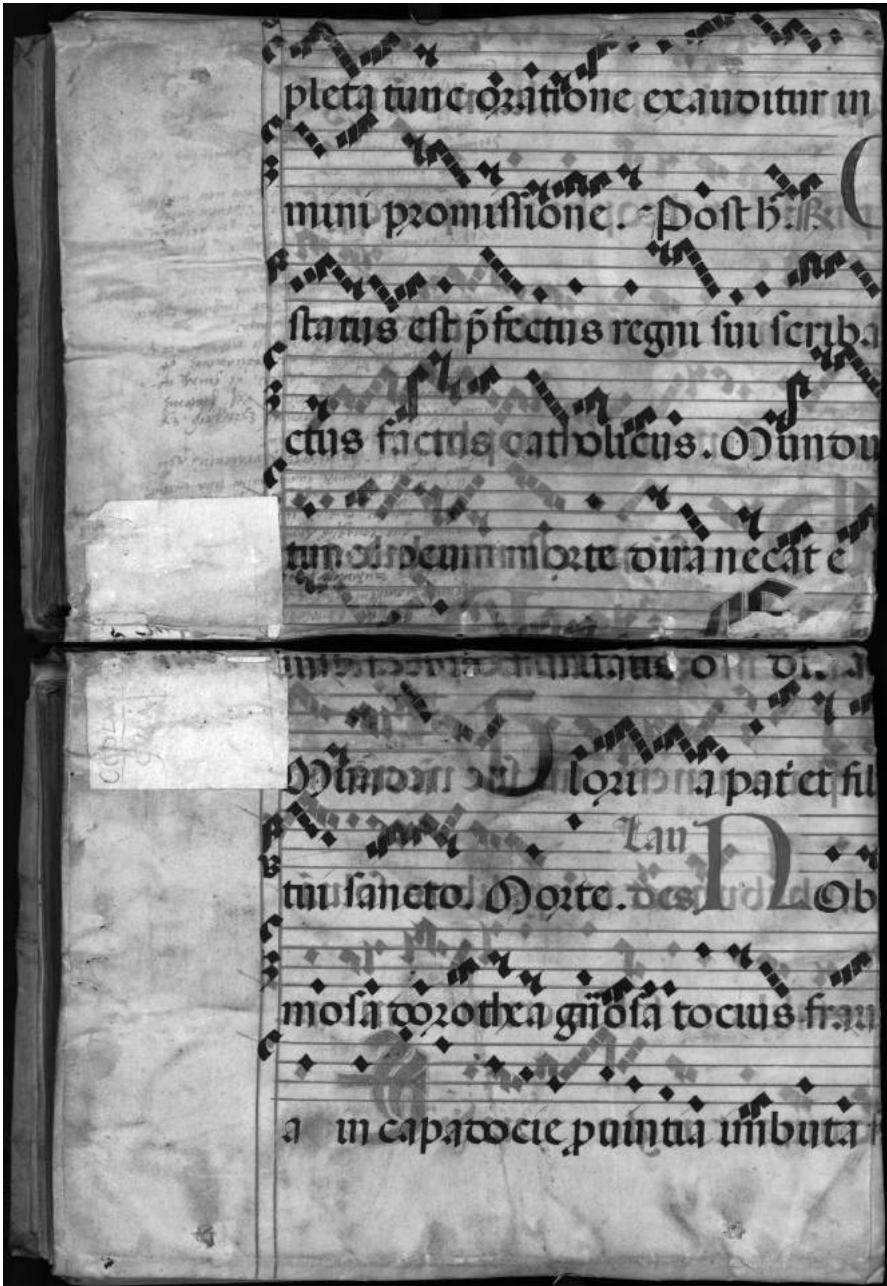
Obr. 1: Budínsky/Bratislavský antifonár III, SSV FASC. 200/15/1, 5v

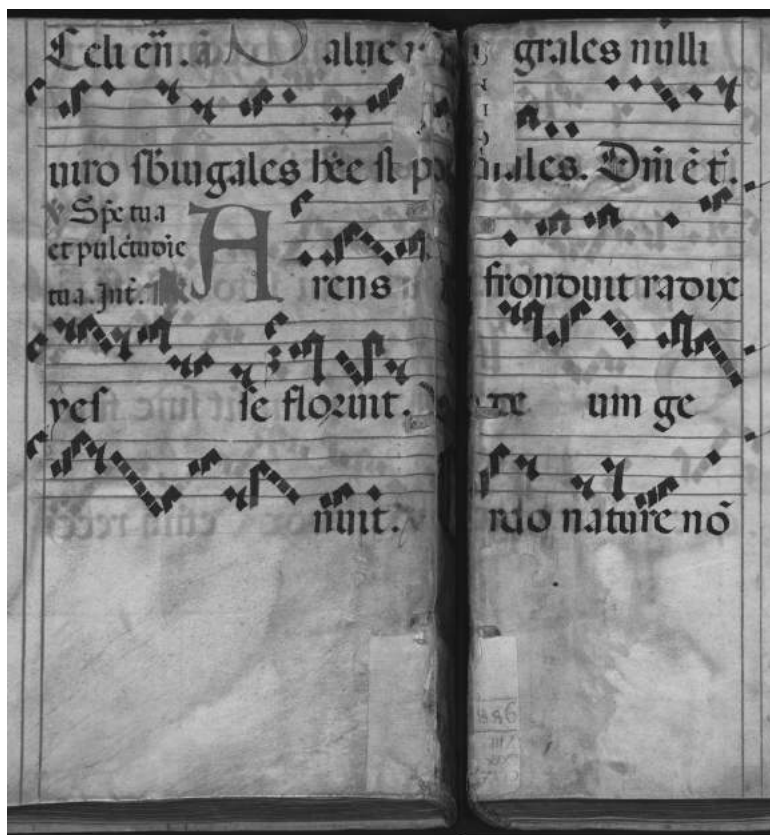
Obr. 2a: *Budínsky/Bratislavský antifonár III*, Archív Slovenského národného múzea v Bratislave, 1r

Obr. 2b: *Budínsky/Bratislavský antifonár III*, Archív Slovenského národného múzea v Bratislave, 1v

Obr. 3: Cod. 2917 Rakúska národná knižnica vo Viedni, f. 1r

Obr. 4: Cod. 2918 Rakúska národná knižnica vo Viedni, f. 1r

Summary

ON THE TRAIL OF THE BUDA/BRATISLAVA ANTIPHONARY III

Thanks to ongoing source research and international collaboration, in the recent past many lost parts of the medieval manuscripts of Central Europe have been identified. We may regard as an extraordinary success of research work the identification of several fragments of the *Buda/Bratislava Antiphonary III* in the Society of St. Vojtech in Trnava, the Slovak National Museum Archive in Bratislava and the Austrian National Library in Vienna. The *Buda/Bratislava Antiphonary III* was part of the Bratislava chapter's library from the close of the Middle Ages.

The antiphonary contained the basic repertoire of the medieval Office of the Estergom rite. It was produced during the final third of the 15th century under the strong Renaissance influence of the scriptorium in Buda, or directly in the Buda scriptorium itself. The codex contains specific notation which in medieval Hungary was the work of reform processes in book culture in the second half of the 15th century. The mixed, contact notational script cannot be regarded as pure Messine notation, because it also contained archaic structural elements of Estergom notation. The Messine-Gothic mixed character system was an important notational type in the second half of the 15th century and in the early 16th century.

We think that the *Buda/Bratislava Antiphonary III* did not have a privileged position in Bratislava's musico-liturgical practice. The codex does not show signs of frequent use. In the Archive of the City of Bratislava (EC Lad. 6) the first part of the manuscript, the temporal, is preserved. Originally the manuscript was certainly composed of two fundamental parts. Apart from the partially preserved temporal with the universal chants of the liturgical year, also undoubtedly part of the codex was a sanctoral (feastdays of particular saints, generally proceeding from St. Andrew the Apostle, and the universal saints' feast-days, the so-called *Commune Sanctorum*). The history of the codex was accompanied by frequent excision of its pages. A fragment of the antiphonary's Christmas part was preserved in the Archive of the Slovak National Museum in Bratislava and part of the Sunday hymns for the course of the year is found in the library of the Society of St. Vojtech in Trnava. We believe that the second part of the codex was sold at the beginning of the modern period and used for the production of book bindings in the Viennese bookbinding workshop. Currently several parts of the antiphonary are found in various collections of the Austrian National Library in Vienna (group of fragments GNA 3).